YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

26 päivänä lokakuuta 1995 *

Asiassa C-481/93,

jonka Arrondissementsrechtbank te Amsterdam (Alankomaat) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

R. Moscato

vastaan

Bestuur van de Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging,

ennakkoratkaisun sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2 päivänä kesäkuuta 1983 annetulla neuvoston asetukselle (ETY) N:o 2001/83 (EYVL L 230, s. 6), 13 artiklan 2 kohdan a alakohdan ja 39 artiklan 1 ja 5 kohdan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja D. A. O. Edward (esittelevä tuomari), tuomarit J. C. Moitinho de Almeida, M. Gulmann, P. Jann ja L. Sevón,

julkisasiamies; A. M. La Pergola,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Bestuur van de Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging, edustajanaan Gemeenschappelijk Administratiekantoor -nimisen yhdistyksen hallinnollisen ja oikeudellisen osaston johtaja C. R. J. A. M. Brent,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet M. Patakia ja B. J. Drijber,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Bestuur van de Nieuwe Algemene Bedrijfsverenigingin, asiamiehenään Gemeenschappelijk Administratiekantoor -nimisen yhdistyksen oikeudellinen avustaja F. W. M. Keunen, ja Euroopan yhteisöjen komission, asiamiehenään B. J. Drijber, esittämät huomautukset 4.5.1995 pidetyssä suullisessa käsittelyssä,

kuultuaan julkisasiamiehen 27.6.1995 pidetyssä käsittelyssä esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Arrondissementsrechtbank te Amsterdam on 15.10.1992 antamallaan päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 28.12.1993, esittänyt EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla useita ennakkoratkaisukysymyksiä sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2 päivänä kesäkuuta 1983 annetulla neuvoston asetukselle (ETY) N:o 2001/83 (EYVL L 230, s. 6), 13 artiklan 2 kohdan a alakohdan ja 39 artiklan 1 ja 5 kohdan tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset esitettiin sellaisen riidan yhteydessä, jossa vastakkain ovat R. Moscato ja Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging (uusi yleinen ammattiyhdistys) ja joka koskee etuuksien myöntämistä sillä perusteella, että henkilö on kykenemätön tekemään työtä.

3 Vuosina 1979 ja 1980 italialainen Moscato työskenteli Belgiassa kuusi kuukautta kaivostyöläisenä. Tämän jälkeen asuen edelleenkin Belgiassa hän oli 10.3.1981—28.2.1985 Sphinx NV:n palveluksessa Maastrichtissa. Koska tämä työsuhde päättyi yrityksen uudelleenjärjestelyn vuoksi, Moscato sai entisenä rajatyön-

tekijänä työttömyyskorvauksia ajalta 28.2.1985—13.11.1987 toimivaltaiselta belgialaiselta laitokselta asetuksen N:o 1408/71 71 artiklan 1 kohdan a alakohdan ii alakohdan mukaisesti.

4 Moscato työskenteli 13.11.1987 lähtien väliaikaisena työntekijänä Chesswick -nimisessä yrityksessä Roermondissa (Alankomaissa).

5 Moscato lopetti kaiken työnteon 9.2.1988 psyykkisten vaivojen takia. Tuosta päivästä lähtien aina 8.2.1989 asti hän sai sairausetuuksia *Ziektewet*in (sairausvakuutuslaki, jäljempänä ZW) nojalla Nieuwe Algemene Bedrijfsverenigingiltä, jonka vastuulla oli mainitun lainsäädännön täytäntöönpano.

6 Toukokuussa 1989 edellä mainittu yhdistys ilmoitti Moscatolle, että se oli päättänyt olla myöntämättä tälle 11.12.1975 annetun *Algemene Arbeidsongeschiktheidswet*in (yleinen työkyvyttömyyslaki, Stb 674, jäljempänä AAW) tai 18.2.1966 annetun *Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering*in (työkyvyttömyysvakuutuslaki, Stb 84, jäljempänä WAO) nojalla 9.2.1989 lähtien korvausta sen vuoksi, että tämä oli kykenemätön tekemään työtä.

7 Tämä päätös perustui siihen, että Moscaton terveydentilan perusteella 13.11.1987 eli päivänä, jolloin hän aloitti viimeisen työnsä Alankomaissa, voitiin selvästi ennustaa, että aiemmin kuin kuuden kuukauden kuluttua ilmenisi kykenemättömyys tehdä työtä.

8 AAW:ta, joka tuli voimaan 1.10.1976, sovelletaan periaatteessa kaikkiin maassa asuviin alle 65-vuotiaisiin henkilöihin sekä muualla asuviin alle 65-vuotiaisiin henkilöihin, jotka ovat verovelvollisia Alankomaissa tekemästään palkkatyöstä saamastaan tulosta.

9 WAO:ssa, joka tuli voimaan 1.7.1967, säädetään alle 65-vuotiaiden palkansaajien ja muiden vastaassa tilanteessa olevien pakollisesta työkyvyttömyyttä koskevasta sosiaalivakuutuksesta.

10 Jos samanaikaisesti voidaan saada etuuksia sekä AAW:n että WAO:n nojalla, vain WAO:n mukainen etuus maksetaan, paitsi jos AAW:n mukainen etuus on sitä suurempi, jolloin AAW:n mukaista etuutta maksetaan täydentämään etuuksien erotusta (AAW:n 36 a pykälä).

11 Ammattiyhdistys perusteli AAW:n tai WAO:n mukaisten etuuksien epäämistä Moscatolta AAW:n 21 pykälän 1 momentin alkuosalla ja c alakohdalla sekä WAO:n 30 pykälän 1 momentin alkuosalla ja b alakohdalla.

12 Näissä säännöksissä säädetään, ettei ammattiyhdistys saa ottaa huomioon kokonaan tai osittain taikka väliaikaisesti tai lopullisesti vakuutuksen alkamista seuraavan ensimmäisen kuuden kuukauden kuluessa ilmaantunutta kykenemättömyyttä tehdä työtä, kun asianomaisen terveydentilan perusteella oli vakuutuksen alkamishetkellä ilmeisen selvästi ennustettavissa, että kykenemättömyys tehdä työtä ilmenisi aiemmin kuin kuuden kuukauden kuluttua vakuutuksen alkamisesta.

13 Moscato nosti ammattiyhdistyksen kielteisestä päätöksestä kanteen Arrondissementsrechtbank te Amsterdamissa, joka katsoi, että riidan ratkaisemisessa nousee

esiin asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan a alakohdan ja 39 artiklan 1 ja 5 kohdan tulkintaa koskevia kysymyksiä, erityisesti sen vuoksi, että yhteisöjen tuomioistuin on antanut useita tuomioita siitä, kuinka sovellettava lainsäädäntö määritellään asetuksen N:o 1408/71 II osaston säännösten mukaisesti. Kyseessä ovat asiat 302/84, Ten Holder, tuomio 12.6.1986 (Kok. 1986, s. 1821), asia C-140/88, Noij, tuomio 21.2.1991 (Kok. 1991, s. 387), asia C-245/88, Daalmeijer, tuomio 21.2.1991 (Kok. 1991, s. 555) ja asia 58/87, Rebmann, tuomio 29.6.1988 (Kok. 1988, s. 3467).

14 Niinpä Arrondissementsrechtbank te Amsterdam on päättänyt esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

1 "Ottaen myös huomioon edellä mainitussa asiassa Rebmann annetun tuomion onko asetuksen (ETY) N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan a alakohtaa tulkittava niin, että hakija kuului edelleenkin Alankomaiden lainsäädännön alaisuuteen sillä aikaa, kun hän sai työttömyyskorvausta Belgiassa?"

2 "Jos kysymykseen 1 vastataan myöntävästi ja ottaen myös huomioon asioissa Noij ja Daalmeijer annetut edellä mainitut tuomiot, onko asetuksen (ETY) N:o 1408/71 39 artiklan 5 kohdan vastaista myöntää hakijan kuuluneen edelleen Alankomaiden lainsäädännön alaisuuteen työkyvyttömyysetuuksien osalta, kun hän oli pitkäaikaistyötön rajatyöntekijä, joka sai työttömyyskorvausta asuinvaltionsa laitokselta?"

3 "Ottaen myös huomioon työntekijöiden vapaan liikkuvuuden periaatteen, joka on myös asetuksen (ETY) N:o 1408/71 perustana, onko asetuksen (ETY)

N:o 1408/71 39 artiklan 1 kohdan säännöksen vastaista, että hakijaan sovelletaan riskien valikoimista koskevia, WAO:n 30 pykälän 1 momentin b kohdassa ja AAW:n 21 pykälän 1 momentin c kohdassa olevien säännösten kaltaisia säännöksiä?"

Asiaan sovellettava yhteisön lainsäädäntö

15 Jäsenvaltioiden työkyvyttömyysjärjestelmien yhteensovittamiseksi asetuksessa N:o 1408/71 erotellaan tapaukset, joissa palkkatyöntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja on kuulunut yksinomaan tyyppiä A olevien lainsäädäntöjen alaisuuteen tai tapaukset, joissa palkkatyöntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja on kuulunut ainakin tyyppiä B olevan lainsäädännön alaisuuteen (37—43 artikla).

16 Tyyppiä A olevan lainsäädännön mukaan työkyvyttömyysetuuksien määrä ei riipu vakuutuskausien pituudesta (37—39 artikla). Kansalliset työkyvyttömyyttä koskevat lainsäädännöt, jotka ovat tyyppiä A, luetellaan asetuksen liitteessä IV.

17 Sitä vastoin tyyppiä B olevassa lainsäädännössä työkyvyttömyysetuuden määrä riippuu vakuutuskausien kestosta (40 artikla).

18 Kun työntekijä kuuluu yksinomaan tyyppiä A olevien lainsäädäntöjen alaisuuteen, sen jäsenvaltion laitos, jonka lainsäädäntöä sovellettiin silloin, kun työkyvyttö-

myyteen johtanut kykenemättömyys tehdä työtä ilmeni, määrää tämän lainsäädännön mukaisesti, täyttääkö asianomainen henkilö etuuksia koskevan oikeuden saamiselle asetetut edellytykset (39 artiklan 1 kohta).

19 Jos tässä lainsäädännössä edellytetään etuuksia koskevan oikeuden saavuttamiseksi, säilyttämiseksi tai takaisinsaamiseksi, että vakuutus- tai asumiskaudet täyttyvät, laitoksen on sovellettava asetuksen 38 artiklassa tarkoitettuja yhteenlaskemissääntöjä.

20 Niinpä vakuutus- tai asumiskaudet, jotka ovat täyttyneet sellaisten erilaisten lainsäädäntöjen mukaan, joiden alaisuuteen työntekijä on kuulunut, lasketaan yhteen ja otetaan huomioon tarpeellisessa määrin, niin kuin ne olisivat sen lainsäädännön mukaan täyttyneitä kausia, joita etuuden maksava laitos soveltaa.

21 Muutoin asianomainen henkilö, joka täyttää edellä tarkoitetun lainsäädännön mukaiset edellytykset, saa etuudet yksinomaan toimivaltaisesta laitoksesta, jotta työkyvyttömyysetuuksien maksamiseen sovellettavien tyyppiä A olevien kansallisten lainsäädäntöjen samanaikainen soveltaminen ja siitä mahdollisesti aiheutuvat hankaluudet vältettäisiin (39 artiklan 2 kohta).

Tässä tapauksessa merkitykselliset seikat

22 Yhteisöjen tuomioistuimen käytettäviksi toimitetuista kansallisen oikeudenkäyntimenettelyn asiakirjoista ilmenee tässä tapauksessa, että Moscato on työkyvyttö-

myyden osalta kuulunut yksinomaan Alankomaiden ja Belgian lainsäädännön alaisuuteen; nämä lainsäädännöt ovat molemmat tyyppiä A olevia lainsäädäntöjä, kuten asetuksen liitteestä IV ilmenee.

23 On myös todettava, että 9.2.1988 eli päivänä, jolloin työkyvyttömyyteen johtanut kykenemättömyys tehdä työtä ilmeni, Moscato kuului Alankomaiden lainsäädännön alaisuuteen, koska hän työskenteli palkansaajana Alankomaiden valtion alueella.

24 Edellä lyhyesti esitellyistä seikoista seuraa ensinnäkin, että niiden työkyvyttömyysetuuksien maksaminen, joita Moscato voi vaatia, kuuluu asetuksen 38 ja 39 artiklan soveltamisalaan, ja toiseksi, että Moscatolle kuuluvien mainittujen etuuksien maksamiseen sovelletaan yksinomaan Alankomaiden lainsäädäntöä 39 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti.

25 Edellä esitetyn perusteella kansallisen tuomioistuimen esittämää kolmatta ennakkoratkaisukysymystä on tarkasteltava ennen kahta ensimmäistä ennakkoratkaisukysymystä.

Kolmas ennakkoratkaisukysymys

26 Kolmannella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin etsii itse asiassa selvitystä siihen, mikä vaikutus asetuksen N:o 1408/71 edellä esitetyillä säännöksillä ja työntekijöiden vapaalla liikkuvuudella on toimivaltaiselle laitokselle, kun tämän laitoksen soveltamassa lainsäädännössä säädetään, kuten tässä tapauksessa, että laitos ei saa ottaa huomioon kokonaan tai osittain taikka väliaikaisesti tai lopullisesti sellaista kykenemättömyyttä tehdä työtä, joka on

ilmaantunut kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun työntekijän kuuluminen vakuutuksen piiriin alkoi silloin kun työntekijän terveyden tilan perusteella tuona hetkenä voitiin ennustaa, että kykenemättömyys tehdä työtä ilmenee kuuden kuukauden kuluessa vakuutuksen alkamisesta.

27 On heti muistutettava, että perustamissopimuksen 51 artiklassa neuvostolle on annettu tehtäväksi toteuttaa sellaiset sosiaaliturvan alan toimenpiteet, jotka ovat tarpeen työntekijöiden vapaan liikkuvuuden toteuttamiseksi. Asetuksen N:o 1408/71 säännöksiä on tulkittava tämä tavoite huomioon ottaen (ks. erityisesti asia C-406/93, Reichling, tuomio 9.8.1994, Kok. 1994, s. I-4061, 21 kohta).

28 Perustamissopimuksen 51 artiklan a luetelmakohdassa oleva sääntö vakuutus-, asumis- tai työskentelykausien yhteenlaskemisesta, sellaisena kuin se täytäntöönpannaan erityisesti työkyvyttömyysvakuutuksen osalta asetuksen N:o 1408/71 38 artiklan 1 kohdassa, on yksi jäsenvaltioiden sosiaaliturvajärjestelmien yhteisön tason yhteistoiminnan perusperiaatteista; säännöllä pyritään takaamaan se, että perustamissopimuksessa taatun vapaan liikkuvuuden oikeuden käyttämisen seurauksena työntekijältä ei viedä oikeutta niihin sosiaaliturvaetuuksiin, joita hän olisi voinut vaatia, jos hän olisi toiminut ammatissa yhdessä ainoassa jäsenvaltiossa. Tällainen seuraus voisi näet saada yhteisön työntekijän luopumaan käyttämästä vapaan liikkuvuuden oikeuttaan ja se muodostaisi näin ollen esteen tälle vapaudelle (ks. erityisesti asia C-165/91, Van Munster, tuomio 5.10.1994, Kok. 1994, s. I-4661, 27 kohta).

29 Niinpä silloin kun toimivaltaisen jäsenvaltion lainsäädännössä työkyvyttömyysetuuksien myöntäminen riippuu siitä, että vakuutukseen kuulumisen alkaessa

työntekijän terveydentilan perusteella ei voida ennustaa lyhyen ajan sisällä seuravaa työkyvyttömyyteen johtavaa kykenemättömyyttä tehdä työtä, toimivaltaisen laitoksen on asetuksen 38 artiklan 1 kohdan mukaisesti otettava huomioon myös asianomaisen henkilön muun jäsenvaltion lainsäädännön mukaan täyttyneet vakuutuskaudet, niin kuin ne olisivat sen soveltaman lainsäädännön mukaan täyttyneitä kausia.

30 Asetuksen 38 artiklan 1 kohdan vastaista on näin ollen se, että toimivaltainen laitos pitää soveltamansa lainsäädännön mukaisen vakuutukseen kuulumisen alkuna ajankohtaa, josta lähtien vakuutuskaudet otetaan huomioon työkyvyttömyysetuuksien maksamiseksi.

31 Edellä esitetyt seikat huomioon ottaen kolmanteen kysymykseen on vastattava, että asetuksen 38 artiklan 1 kohtaa on tulkittava niin, että kun jäsenvaltion sovellettavassa lainsäädännössä työkyvyttömyysetuuksien myöntäminen riippuu erityisesti siitä edellytyksestä, että työntekijän liittyessä sovellettavassa lainsäädännössä säädettyyn järjestelmään hänen terveydentilansa perusteella ei voida ennustaa lyhyen ajan sisällä ilmaantuvaa työkyvyttömyyteen johtavaa kykenemättömyyttä tehdä työtä, toimivaltaisen laitoksen on otettava huomioon myös asianomaisen henkilön muun jäsenvaltion lainsäädännön mukaan täyttyneet vakuutuskaudet, niin kuin ne olisivat sen soveltaman lainsäädännön mukaan täyttyneitä kausia.

Ensimmäinen ja toinen ennakkoratkaisukysymys

32 Ottaen huomioon kolmanteen kysymykseen annetun vastauksen, ensimmäiseen ja toiseen ennakkoratkaisukysymykseen ei ole syytä vastata.

Oikeudenkäyntikulut

33 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneelle Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut Arrondissementsrechtbank te Amsterdamin 15.10.1992 esittämät kysymykset seuraavasti:

Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2 päivänä kesäkuuta 1983 annetulla neuvoston asetukselle (ETY) N:o 2001/83 38 artiklan 1 kohtaa on tulkittava niin, että kun jäsenvaltion sovellettavassa lainsäädännössä työkyvyttömyysetuuksien myöntäminen riippuu erityisesti siitä edellytyksestä, että työntekijän liittyessä sovellettavassa lainsäädännössä säädettyyn järjestelmään hänen terveydentilansa perusteella ei voida ennustaa lyhyen ajan sisällä ilmaantuvaa työkyvyttömyyteen johtavaa kykenemättömyyttä tehdä työtä,

toimivaltaisen laitoksen on otettava huomioon myös asianomaisen henkilön muun jäsenvaltion lainsäädännön mukaan täyttyneet vakuutuskaudet, niin kuin ne olisivat sen soveltaman lainsäädännön mukaan täyttyneitä kausia.

Edward Moitinho de Almeida

Gulmann Jann Sevón

Julistettiin Luxemburgissa 26 päivänä lokakuuta 1995.

R. Grass

kirjaaja

D. A. O. Edward

viidennen jaoston puheenjohtaja